

Az egyes köteteket bevezető ismertetéssel, írója életének rövid vázolásával és a megértéshez szükséges jegyzetekkel sorrendben irodalmi életünk következő jelesei látták el: dr. Baránszky-Jób László, dr. Prónai Lajos, dr. Galamb Sándor, dr. Szentgyörgyi László, Havas István és dr. Pénzes Antal, dr. Várady Zoltán.

Öröm látni, hogy ezek az irodalomtörténet kiváló ismerői miként igyekeznek egymást felülmúlni abban a törekvésben, hogy az általuk rendezett könyv túltárgyalással, agyonmagyarázással ne rémítse el előre az olvasót, viszont azt, amit az íróról, műveiről művelt magyarnak tudnia kell, határozottan, röviden, kedvet ébresztően nyújtsák. Ahol szükséges és lehetséges, az eredeti művet is megrövidítik (1., 2., 4., és az 5. kötet második részében.) Különösen tetszetős a 4. kötet (Abafi Jósikáról szóló bevezetése és a végén adott Toldalék, a 3. kötet (A peleskei notárius) gondos és pontos lábjegyzetei, valamint Vörösmarty és Nagy Ignác utánacsatolt írásai a műről.

A könyvek igyekeztek megtartani a régies írásmódot, ami különösen a kötött formájú műveknél nagy jelentőségű, mert átírva a mai kiejtés szerint zengésükből veszítenének.

Az izléses külső, az elsőrendű nyomdatechnika kellemes és barátságos hatást kelt.

KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK.

(Külföldi folyóiratok nyomán.)

1. **A békeszerződés tanítása az iskolában.** A vene Bahmen című folyóirat mintát mutat, miként tanítanak Németországban a Párizs környékén diktált békéről, „Unsere Kolonien“ címen közli egy a népiskola 8-ik osztályban tartott tanítás vázlatát. A tanítás világosan szemlélteti, miként kezelik a német iskolákban a versaillesi békediktátumot. A cikk bevezetésében megjegyzi, hogy az iskolában tudatosan használja az Unsere Kolonien címet és nem Unsere ehemalige Kolonien címet, mert ez utóbbi cím ellenkező a történeti igazsággal és azt a hitet keltené, hogy a németek belenyugodtak a Wilson-féle elv megcsúfolásába. A német iskola kötelessége erre a történethamisításra rámutatni és a német gyermekekben azt a tudatot ébresztetni, hogy a szerződéshamisítás az európai kultúra szégyene, rámutatni arra a tényre, hogy az olyan békeszerződés, amely népeket arcucsapásként ér, tulajdonképpen az újabb háború első dobpergése.

A tanítás a földrajzhoz kapcsolódik, ahol ismertetik a német gyarmatok történetét, a bennszülöttek szokásait, erkölcsét, életmódját, állat és növényvilágát. Megfelelő képek szolgálnak szemléltető anyagnak.

Ezután ismerteti a versaillesi békeszerződés létrejöttét és annak 119-ik fejezetét, amely szerint: „Németország lemond az egyesült hatalmak javára tengertüli birtokainak jogáról és minden igényéről.“

A tanítás vázolata azután a következő:

a) *Németországnak nincsenek többé gyarmatai.* A német csapatok hősi ellenállása a világháborúban. — A Wilson-féle 14 pont. — A szégyenteljes béketárgyalások és a békepontok aláírása.

Idézetek a béketárgyalások ellenséges tagjainak a tárgyalás alatt tett nyilatkozataiból: „A leszámolás órája elkövetkezett“ (Clemenceau.) — A német népek meg kell mindent fizetnie. (Klotz francia pénzügyminiszter) — Németországot ki kell facsarni mint egy citromot (Lloyd George angol miniszter). Ilyen légkörben folyt az ú. n. béketárgyalás.

b) *versaillesi béke elrabolta a német gyarmatokat.* A háború kitörésekor Németországnak szerződése volt Angliával, Belgiummal és Francia országgal, amelyben az államok kölcsönösen kötelezték magukat, hogy háború esetén a gyarmatok semlegességét megőrzik. Ebben a szerződésben bízva Németország gyarmatait egyáltalában nem védte.

Az előzetesen közölt wilsoni békefeltételek 5. pontja így szól: „Az országok gyarmati igényeit pártatlanul kell megvizsgálni és rendezni. Figyelembe kell venni a gyarmati bennlakók érdekeit és óhaját is.“ Sem a pártatlan vizsgálat, sem a gyarmati népek megszavaztatása nem történt meg.

Ezen okoknál fogva a német nép becsületből is köteles összes gyarmatainak visszaadását követelni.

c) *A béketárgyalások alapjául a wilsoni 14 pont fogadtatott el,* a gyarmatokat a Népszövetség oltalmába és kezelésébe helyezte. A Népszövetség adott egyes államoknak mandátumot, ami nem ronthatja le a német igényeket a gyarmatokra.

d) *A békeszerződés 119. fejezetét a német delegátus csak a kényszer hatása alatt fogadhatta el.* A győztes hatalmak minden jog ellenére úgy kezelik a gyarmatokat, mintha az tulajdonuk volna. A német nép vezető férfiai ismételten kijelentették, hogy ragaszkodnak az elrablott gyarmatokhoz.

e) *Németország soha le nem mondhat gyarmatairól.* Mit szól a külföld Németországnak ehhez az életszükségletből fakadó kijelentéséhez? Olvastam újságcikkeket, amelyek Németország mellett és ellene szólnak. Ismerteti az ú. n. gyarmati hazugságokat, hogy Németország képtelen a gyarmatokat kezelni és igazgatni, hogy rosszul bántak a gyarmati bennlakókkal. Ezeket a hazugságokat adatokkal és statisztikával cáfolja.

f) *A gyarmatok elvételével akarták Németország világszerepét megsemmisíteni.* A béketárgyalások egyik tagjának nyilatkozata: „Óvakodunk majd, hogy Németországnak gyarmatokat hagyjunk, amíg gyarmatai nincsenek csak másodrangú hatalom.“ Németországnak nagyon kevés a gyarmata a többi államhoz viszonyítva. A gyarmati államok viszonya a gyarmatok nagyságához viszonyítva:

Németország 1:5.
Franciaország 1:19
Hollandia 1:62
Anglia: 1:90.

Németországnak volt tehát a gyarmati országok között a legkisebb gyarmatterülete.

g) Németországnak szüksége van a gyarmatokra telepítési célokra. Németország már a háború előtt is földéhes volt. 1914. előtt a lakosság évenként 800.000-rel gyarapodott és már 1914-ben jutott 1 km²-re 120—130 lakos. Ezzel szemben: Franciaországban 73, Keletafrikában 8, Kamerunban 3,4 és Togóban 12. Németországból 1871-től 1901-ig 3 millió ember vándorolt ki, ami Szászország lakosságának több mint fele.

h) *Míg Németország „nép tér nélkül”, addig a gyarmat „tér nép nélkül”.*

i) Németországnak szüksége van a gyarmatokra, mint nyersanyagtermelő területekre. Németország gyarmatok nélkül nagy hiányt szenved nyersanyagokban.

j) *A gyarmatok fontos támpontjai a kereskedelemnek.*

A felsorolt tételeket táblázatokkal szemlélteti.

2. A német középiskolák. A Német Birodalom közoktatásminisztere 1938. január hó 28.-i rendeletével adta ki a német középiskolák új szervezetét. A középiskolák, amelyek eddig 9 évfolyamúak voltak, ezentúl 8 osztályból állanak. A koedukáció teljesen megszűnik és leányok csak nagyon kivételes esetekben járhatnak fiúiskolába, fiúk leányiskolába egyáltalában nem járhatnak. A felső osztályok (6—8) tanulói megoszlanak, egyik részük menyiség- és tantermészettudományokat, a másik részük nyelvi tárgyakat tanul intenzívebben. Egyébként az oktatás a főbb tantárgyban közös. A munkaközösség mindkét tagozatában kötelező. A rendelet megállapítja az egyes osztályok maximális létszámát is: az I—II. osztályokban 40—40, a III.—V. osztályokban 35—35, a 6—8 osztályokban 25—25.

Az új szervezet új középiskolát létesít: az *Oberschulét*, amely most a német középiskolák főalakja. 8 osztályú iskola, amely a felső három osztályban nyelvi és matematikai csoportokra tagozza az osztály tanulóit. Kötelező nyelvek: angol az első osztálytól, latin a harmadiktól. A felső osztályok nyelvi tagozatában még egy harmadik modern nyelv. A leányok Oberschuléjének felső osztályai egy nyelvi és egy háztartási csoportra oszlanak. Kötelező nyelvek: az angol az első osztálytól, a latin nyelv helyett a leányok női kézimunkát tanulnak. A felső osztályokban a háztartási csoport az ú. n. *Frauenschule* feladata háziasszonyokat és anyákat nevelni. A nyelvi csoportban kötelező a francia nyelv.

Az új szervezet továbbra is meghagyja az ú. n. *Aufbauschulét*, ez egy hatosztályú középiskola, amely az elemi iskola VI. osztálya után fölvételi vizsga alapján veszi föl a tanulókat. Főként a falusi tehetséges gyermekek számára van. Kötelező nyelvek az angol és a latin. Egyébként hat év alatt végzik el a 8 osztályú Oberschule egész anyagát, de a felső osztályok nem tagozódnak.

A másik középiskola-forma a *gimnázium*. A latin nyelv az első osztályban kezdődik, a görög nyelv a harmadikban, az angol nyelv az ötödikben. Ezekon kívül a hatodik osztálytól fakultatív a francia nyelv, heti 2 órában. A Németországban uralomra jutott világszemlélet következménye, hogy a gimnázium háttérbe szorult. Leányok részére egyáltalában nincsen gimnázium, a meglévők fokozatosan megszűnnek, illetőleg átalakulnak Oberschulévá. Bajorországot kivéve egész Németországban összesen csak 157

gimnázium van, de ez a szám is állandóan esikkenőben van. A régi Poroszországban a fiúiskolák 44%-a volt gimnázium, ez az arányszám ma 14,5%-ra csökkent.

Ausztáriában a Birodalomhoz való csatlakozás után lényeges változás egyelőre nem történt az iskolarendszerben. Az új rendszer Dr. *Menghin Oswald* egyetemi tanárt nevezte ki közoktatásügyi miniszterré. Az új közoktatásügyi miniszter első rendeletében felhívja az iskolák vezetőit arra, hogy a régi tankönyvek nem felelnek meg az új szellemnek, amelyet a csatlakozás után az iskoláknak követniök kell. Miután pedig a régi könyvek kicserélése hosszabb időt vesz igénybe elvárja, hogy a hiányok különösen a német nyelv és történelem tanításánál az élő tanításban pótolassuk. Egy másik rendelettel a régi rendszer által kiadott rendelet alapján a torna oktatás keretében folytatott katonás nevelést, valamint a lövészeti gyakorlatokat azonnali hatállyal beszünteti. Elrendeli, hogy a fegyverek és lőszeretek a további rendelkezés beérkeztéig biztos őrizetbe veendőek, a rendelet pontos végrehajtásáért az iskolák vezetőit teszi felelőssé. A tornaoktatásnál illetéknépen felszabadult időt ismét általános testnevelésre és sportgyakorlatokra fordítandó.

3. Parasztnépfőiskola Zágrábban. Zágrábban az Egészségtani Intézettel kapcsolatban 9 év óta áll fenn népiskola, ahol október 15-től március 15-ig paraszt férfiak és április 1-től június 30-ig paraszt nők részére tartanak előadásokat. A látogatás csak az írás-olvasás tudásához van kötve. A férfiaknak a következő tudományzajokból tartanak előadásokat: kémia, fizika, biológia, egészségtan, mezőgazdaságtan, jog, nemzetgazdaságtan, kereskedelmi és gazdasági földrajz, irodalom, zene, bevezetés a képzőművészetekbe. Gyakorlatokat tartanak: a melegházban, zöldség, gyümölcs és szőlőkertben, az istállóban, a baromfiudvarban. Tanulnak ezenkívül asztalosmunkát és könyvkötészetet. A nők részére a következő előadásokat tartják: egészségtan, csecsemőápolás, gyermekápolás, konyhakertészet, baromfi-tenyésztés. Gyakorlatok: a konyhakertben, baromfiudvarban, a konyhában, ahol az olesó és jó főzést tanulják, különös tekintettel a jugoszláv parasztság gazdaságok termékeire. Tanulnak továbbá varrni és foltozni.

Míg a nők kiképzése teljesen gyakorlati ismeretekre szorítkozik, addig a férfiaknak általános ismereteket is iparkodnak nyújtani. A főiskola megteremtője a most már 70 éves Turitsch tanár, akinek nyilatkozata szerint a hallgatók sokat tanulnak az ott töltött pár hónap alatt. De a kiképzést a tanfolyammal nem tekintik befejezettnek, a tanulókkal ezután is fenntartják a kapcsolatot és ecélből havi folyóiratot adnak ki. Azt is tapasztalják, hogy a tanfolyamot végzett férfiak és nők visszatérve falujukba, ott a többire jótékony hatással vannak.

A főiskola internátussal kapcsolatos és évenként 40 férfit és 40 nőt vesznek föl az ország minden részéből. A hallgatók között minden életkor képviselve van. Az előadásokat 32 előadó tanár tartja, kik közül 6 a zágrábi gazdasági főiskola tanára.

Érthető, hogy az előadásoknál sok nehézség mutatkozik, amennyiben a hallgatók a legegyszerűbb terminológiát sem értik meg és így minden

ilyen fogalmat külön meg kell magyarázni. Az is baj, hogy teljesen hiányoznak megfelelő tankönyvek. A tanárok előadásból jegyzetfüzetek alakultak, amelyek úgy-ahogy megfelelnek a hallgatók színvonalának. Ezek azonban egyenlőre csak kéziratban vannak meg.

Kezdetben sok külső nehézség is mutatkozott, ezek között nem a legkisebb a parasztság bizalmatlansága minden úri kezdeményezéssei szemben. Ezt a bizalmatlanságot volt legnehezebb leküzdeni, most ebben már segítségükre vannak a végzett hallgatók is.

4. Gyermekmúzeum New-Yorkban. A Brooklinben létesített gyermekmúzeum nagy parkkal körülvett két nagy épület, amelyek minden 4 éven felüli gyermeknek egész nap nyitva állanak. A gyermekektől csak azt követelik meg, hogy mielőtt a múzeum tárgyaihoz hozzányúlának, mossák kezeiket, és a foglalkoztatási tárgyakat használat után rendszeren visszarakják eredeti helyükre. A múzeumban tanítónők vannak alkalmazva, akik a gyermekekkel foglalkoznak, a kívánt felvilágosításokat megadják és szükség esetén segítséget is nyújtanak a gyermekeknek. Egy külön teremben a gyermekkertésznő azzal van elfoglalva, hogy a múzeum legfiatalabb látogatóit fogadja és azok foglalkoztatásáról gondoskodik. Erre a célra a terem mindenféle hasznos játékszerrel el van látva.

A múzeum leglátogatottabb az iskolai idő után, amikor nagyon sok tanuló jön ide, hogy az itt rendelkezésre álló eszközök felhasználásával, másnapi feladataikra előkészüljenek. Alaposan megtanulhatják itt a természetrajzot a vitrinekben elhelyezett gazdag állatgyűjteményekről, életnagyságú modellekről, amelyek pl. a rovarok szaporodását, fejlődését, egyéb élettevékenységét mutatják. Gazdag növény és ásványgyűjtemények segítik ezekben a tárgyakban a tanulót. A használhatóságot nagyban elősegítik a nagyon ügyesen alkalmazott feliratok, amelyek minden szükséges felvilágosítást megadnak.

Külön terem szolgál a történelem tanulására, ahol nemcsak Amerika van igen szemléletesen feldolgozva, hanem a kiállított tárgyak és képek igen szemléletesen mutatják az emberiség történetét az őskortól a mai napig. A szemléltető eszközök itt is művészileg kiállított képek és plasztikus modellek. Látható pl. Guttenberg a szedőszekrénye mellett, az első távíró modellje, általában tanulmányok történetére vonatkozó szemléltető képek és modellek.

Nagy könyvtár, igen sok képanyaggal ad alkalmat arra, hogy az iskolában tanultakat öntevékenységgel kiegészíthessék. A könyvtár vezetői nagy pedagógiai érzékkel irányítják ebben a munkában a tanulókat és szakértelemmel látják el a tanulót a megfelelő könyvvel és képanyaggal.

Egy külön teremben mozgóképeket vetítenek, Rendszerint tanulságosakat, néha azonban mulatságosakat is. A vetítés közben a gyermekek között ülő tanítónők adnak halk hangon felvilágosítást és magyarázatot.

A tanulók rendelkezésére áll egy nagy rajz- és mintázó terem is. A tanteremben nagy asztalok vannak és a rajzoláshoz, festéshez és mintázáshoz szükséges minden eszközt megtalálják a tanulók ebben a teremben. Az itt készült legjobb munkákat egy külön teremben kiállítják.

A múzeum nemcsak didaktikai célokat szolgál, de neveli a gyermekeket figyelemre, a tárgyak helyes megfigyelésére, fejleszti a művészi megfigyelésre való érzéket és előkészíti a tanulót a különféle életpályákra.

5. Számolási képesség vizsgálata. A prágai pedagógiai főiskola különféle korú gyermekek számolási képességét vizsgálja, amely vizsgálatnak nemcsak tudományos, de első sorban pedagógiai fontosságot tulajdonítanak. Megvizsgálták 1125 gyermek számolási képességét az elemi iskola első hónapjában. Megállapították, hogy a csehszlovák gyermek számolási képessége átlagban nemcsak eléri, de bizonyos viszonylatban túl is haladja a nyugati és középeurópai vagy északamerikai gyermekek színvonalát. Tünyomó többségben tudnak 4-ig számlálni, négy tárgyat meg tudnak számolni és 5 lapot tudnak pálcával helyettesíteni.

Megvizsgáltak továbbá 6000 elemi iskolát végzett gyermeket és két katonai ezredet. Ez utóbbiak nagyon rossz eredményt mutattak, kitűnt, hogy még főiskolát végzett emberek se tudták hiba nélkül az alapműveleteket.

A vizsgálatokat most nagyobb mértékben folytatják. Megvizsgálják 25.000 mindenféle iskolafajból és évfolyamból összegyűjtött tanulót, továbbá szülőket és katonákat, hogy mennyire járatosak a legegyszerűbb számolási műveletekben. 6 egyszerű számtani feladatot kapnak, amiből bizonyos idő alatt annyit oldanak meg, amennyit tudnak. Meg akarják állapítani, hogy a különböző korú állampolgárok mennyire járatosak a számolásban, hol vannak hiányok, hol kell esetleg a tanítási eljárásn változtatni. A vizsgálatok eredményéhez mérten tesztek fogják kidolgozni, amelyek a tanítónak módot nyújtanak, hogy egyszerű eszközökkel megállapíthassa, mibe és mennyire maradt el osztálya az általános középértékről vagy mennyire haladja azt túl.

A végzett vizsgálatok már eddig is több érdekes tapasztalatot nyújtottak. Így pl. megállapították, hogy a háromszor hibásan számolt $4+5$ -re, hét hibásan számolt $5+4$ esik. A szorzás 7-tel meg 8-cal sokkal nehezebb és több hibát eredményez, mint a szorzás 6-tal vagy 9-cel. A kisebb számok legnehezebb tétele a 8×7 sokkal több hibát ad, mint a 7×8 . A legtöbb hiba az osztásnál fordul elő és különösen tömegesen akkor, ha az osztandóban egymás mellett két zéró fordul elő. Pl. $26005:5$ feladat megfejtése a legtöbb esetben hibás 521-et eredményezett.

A vizsgálatok eredményeképpen a tankönyvekből kihagyják a gyakorlati életben teljesen fölösleges sokjegyű számokkal való műveleteket és inkább arra törekcsenek, hogy a kisebb számokkal való műveleteket kellőképpen begyakorolják és mehanizálják.

6. A tanév új szabályozása Olaszországban. Az olasz közoktatási miniszter most kiadott rendelkezésével újra szabályozta a középiskolák, szakiskolák és a népiskolák tantervét. Eszerint a tanév tulajdonképpen október 16-ától július 15-ig tart. Vizsgák június 16 és július 15, továbbá szeptember 16 és október 15 között tarthatók. A beíratások szeptember 1 és október

10 között eszközölendők. A javító vizsgára utasított tanulók október 15-ig iratkozhatnak be. A karácsonyi szünet december 22-től január 8-ig, a husvétii szünet zöldesüttörtöktől husvéthétfőig tart.

7. Analfabéták Romániában. Románia most tette közzé az 1930-as népszámlálás végleges eredményeit. Eszerint a 14.489.914 lakos közül írni-olvasni tud 8.213.592 vagyis 56,7%. A legtöbb analfabéta Bessarábiában van, ahol egyes kerületekben az analfabéták száma a lakosság 71%-a. A legkevésbébb az írni-olvasni nem tudó a Bánátban 28% és Erdélyben 32%. Brassóban és Nagyszebenben csak 15 illetve 13% az analfabéták száma.

8. Városi gyermek a falun. Lengyelországban mind több városi iskolát kapcsolnak össze falusi otthonnal, ahova az osztályok a tanév folyamán fölváltva párhuzamos tartózkodásra kivonulnak. Ezen idő alatt egyes tárgyakban való tanítás, a változott élettel való kapcsolat következtében sokkal gyakorlatibb mint a városban. Ez idő alatt tanár és tanítvány lényegesen közelebb jutnak egymáshoz. De a falusi tartózkodásnak sok egyéb kedvező hatását is tapasztalják. Hogy a falusi otthon költségeit apasszák, a tanulók az otthonban kertészettel és állattenyésztéssel is foglalkoznak, aminek szintén megvannak a kedvező nevelői hatásai. Szervezetileg az otthonok a varsói pedagógiai múzeumhoz, mint központhoz vannak kapcsolva. A múzeum folyóiratot ad ki, mely az otthonukban szervezett tapasztalásokat közli.

9. Iskolakötelezettség egyes országokban. A leghosszabb a tankötelezettség az Északamerikai Egyesült Államok egyes szövetséges államaiban, ahol az 18 éves korig, a többi állam 16 éves korig tart. Kanadában, Norvégiában, Oroszországban, Svájc egyes kantonjaiban és Angliában 15 éves korig. Belgiumban, Braziliában, Dániában, Németországban, Észtországban, Finnországban, Franciaországban, Japánban, Ausztráliában, Lengyelországban, Romániában, Svédországban, Svájc egyes kantonjaiban és Csehszlovákiában 14 éves korig, Albániában és Luxemburgban 13 éves korig, Görögországban, Portugáliában, Spanyolországban, Magyarországon, Jugoszláviában és Olaszországban 12 éves korig tart a tankötelezettség.

10. Tanítók mezőgazdasági kiképzése. Milánóban külön iskolát állítottak, ahol elemi iskolai tanítók és tanítónők egy évig tartó tanfolyamon elméleti és gyakorlati mezőgazdasági kiképzésben részesülnek, hogy működési helyükön a modern mezőgazdasági eljárásokat terjeszthessék.

11. Az oxfordi Ruskin Kollégium. Olyan főiskola, mely munkások képzésével foglalkozik. A tanulmányok főként olyan kérdésekre vonatkoznak, amelyek a dolgozók érdekeivel, a munkásszervezetek jogaival összefüggésben vannak.

A teljes tanfolyam két hétig tart. Az első évben gazdaságtant, társadalmi és

gazdasági történelmet, Európa történelmét, brit alkotmánytörténelmet, politikai elméletet adnak elő. Számos póttanfolyam van, ahol angol nyelvet és fogalmazást tanítanak, vagy különféle kulturális kérdésekről adnak elő. Egyes felolvasásokat tartanak a brit munkásszervezeti mozgalmakról, a szakszervezetek jogairól stb.

A második évben hasonló kérdéseket tárgyalnak, de mélyebben hatolnak az egyes problémákba. Emelt tanterv felkarolja azokat a tantárgyakat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a hallgató az oxfordi egyetemen a nyilvános és szociális közigazgatásból diplomát szerezhesen. Erre a vizsgára azok jelentkezhetnek, akik mindkét évfolyamot végighallgatták.

12. Falusi iparosmesterek képzése. Érdekes iskolakísérlet folyik a Loir-folyó völgyében fekvő Illires nevű községben. A folyó tanév elején iskolát nyitottak, ahova olyan 12 éves gyermekeket vesznek föl, akik mesterséget akarnak megtanulni, amelyet azután falun akarnak folytatni. Az iskola tanterve szerint heti 10 órában általános művelő tantárgyakat, 6 órában elméleti és gyakorlati mezőgazdaságtant és heti 20 órában ipari gyakorlatot tanítanak. Főképpen a faluhelyen szükséges iparokra tanítják őket a környék iparos mesterei és pedig összesen 160 órán asztaloságot, 240 órán kovács és lakatos mesterséget, 160 órán patkoló kovácságot, tanulnak továbbá elektrotechnikát, mezőgazdasági gépek szerelését stb. Természetesen ennyi idő alatt egyik mesterséget sem tanulják meg tökéletesen, a cél az, hogy valamennyit megismerjék és azután határozzanak, melyikhez éreznek legtöbb hajlandóságot. A végleges választás a pályaválasztási tanácssal való megbeszélés után történik, amikor azután a választott mesterségre teljesen ki képezik a tanulókat.

13. Politika az iskolában. Az angol tanítószövetség erélyesen állást foglalt az iskolára gyakorolt mindennemű pártpolitikával szemben. Tiltakozik az ellen, hogy a tanítószövetséget valamilyen politikai párt gramafonjává alácsontsák le, amelyik parancsszóra a parlamenti többségi párt lemezeit közvetítse az iskolában. Az angol tanítószövetséget mindennemű pártpolitikától szabadnak akarják tudni. A tanítószövetség ezen határozatára, a szövetség folyóiratában nyilatkozik az angol hadügyminiszter az iskolák újabb feladatairól. Eszerint nem az uralmon levő politikai irány, hanem a megváltozhatatlan világesemények kényszerítik az angol iskolát is, hogy a katonai szolgálattal megelőző nevelést előmozdítsa. A miniszter kifejti, hogy ezalatt nemcsak katonai szolgálatra előkészítő testnevelésre gondolt, hanem első sorban honvédelemre való szellemi előkészítésre.

14. Testi fenyték az angol iskolában. Szinte hihetetlen, hogy az angol iskolákban bizonyos esetekben meg van engedve a testi fenyték alkalmazása. Azonban ezt csak az iskola vezetője alkalmazhatja, csak a helyi hatóság által engedélyezett versző használható és csak 2 ütést szabad adni. Dadogókat, gyenge testalkatúakat, leányokat és 7 éven aluli gyermekeket megverni tilos.

Szenes Adolf.